

Midrash Tehillim

מדרש תהילים

Midrash Tehillim / Psalms 53 | מדרש תהילים נג

Midrash

מדרש

Midrash Tehillim 53, Part 1

1. To the Eternal God; upon Mahalath. Maschil of David. Nabal has said in his heart (Tehillim / Psalms 53:1). The word Mahalath is to be read in the light of the verse Whoso finds a wife finds a great good (Mishley / Proverbs 18:22). Endless is the good of a good woman. And even as the good of a good woman is endless, so the evil of an evil woman is endless, as is said, I find more bitter than death the woman whose heart is snares and nets (Ecclesiastes 7:26). Rabbi Samuel taught, Abigail did more good for David than all the sacrifices in the world. For had David done that deed which he thought to do upon Nabal, then, even if David had brought all of the sacrifices in the world, they would not have atoned for him. But Abigail came to him and saved him. What she did for him is implied in the To the Eternal God; upon Mahalath, even as sacrifices bring about forgiveness, Abigail brought about forgiveness (mehilah) for David. The Holy One blessed be He said, A good woman comes to belong to a good man; and evil man dies, as is said It came to pass about ten days after, that the Lord smote Nabal, so that he died (1 Samuel 25:38). What caused his death? His hand was dirty in negligent in deeds of charity. Hence, Abigail said to David, Let not my lord, I pray you, regard this base fellow (1 Samuel 25:25). What did she mean by base fellow? That Nabal had an evil eye, as is said Beware that there be not a base thought in your heart and your eye be evil (Devarim / Deuteronomy 15:9). She also said, My lord David, could you not have learned what he is from his name? Churl (Nabal) is his name; he acts churlishly and speaks churlishly. Rabbi simon taught, Nabal and Laban were alike, and the letters of their names are alike. Even as Laban was a deceiver, so Nabal was a deceiver. And since both were deceivers, Solomon said, I speak of these two in saying, Deceit is in the heart of them that devise evil; but to the counselors of peace is joy (Mishley / Proverbs 12:20). And who are they that enjoy peace? The children of Israel upon whom peace was bestowed, as is said, The Lord will give strength unto His

מדרש תהילים פרק נג סימן א

א למנצח על מחלת משכיל לדוד. זהו שאמר הכתוב מצא אשה מצא טוב (משלי יח כב), אין סוף לאשה טובה, וכשם שאין סוף לאשה טובה, כך אין סוף לאשה רעה, שנאמר ומוצא אני מר ממות [את האשה] (קהלת ז כו). אמר ר' שמואל טובה היתה אביגיל לדוד מכל הקרבנות שבעולם, שאילו עשה אותו מעשה שחשב לעשות לנבל, אילו היה מקריב כל קרבנות שבעולם, לא היו מכפרים לו, והיא באתה אליו ומלטתהו, הוי למנצח על מחלת, שמחלה לו כשם שהקרבנות מוחלין, אמר הקב"ה תבוא הטובה ותהיה לטוב, וילך הרע ברעתו, שנאמר ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימת (ש"א שמואל א' כה לח), ומי גרם לו, על ידי שהיה ידו קצרה במצות, וכן הוא אומר אל [נא] ישים אדוני (אל) [את] לבו [אל] איש הבליעל [ש"א שמואל א' כה כה], מהו בליעל, עין הרע, שנאמר השמר לך פן יהיה [דבר] עם לבבך (דבר) בליעל [וגו'] [ורעה עינך (דברים טו ט)], אמרה לו אדוני דוד לא היה ללמוד משמו, נבל שמו ונבלה עשה ונבלה ידבר. אמר ר' סימון הוא נבל הוא לבן, הן הן האותיות, מה לבן היה רמאי, אף נבל היה רמאי, והואיל ושניהן רמאין, אמר שלמה מרמה בלב (איש חורש און) [חורשי רע] וליועצי שלום שמחה (משלי יב כ), ומי הן אלו שעושיין שלום, אלו ישראל שניתן להם השלום, שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום (תהילים כט יא). אמרה לו אביגיל לדוד אדוני המלך אם בא הדין הזה אליך מה אתה עושה, אם ילך עני ויאמר לבעל עשה עמי צדקה,

people; the Lord will bless His people with peace (Tehillim / Psalms 29:11). Abigail said to David, My lord king, if the following case were brought to you, what would you do? A poor man goes to his master and says, Show mercy unto me. Give me a morsel of bread. The master feels no obligation toward him and refuses his plea, so the poor man falls upon him and kills him. Now if such a case were brought to you for judgment, what would you do? You would feel as if gagged and would be unable to utter your judgment, for men would say Did not David do just such a thing to Nabal? When Scripture says, Let this not be unto you a gag (1 Samuel 25:31), it means that Abigail said, Do not put a gag in your mouth. Do not say, Because I am ing, be unto you a gag. There is one gag in your mouth already. Let that one be enough for you. What did Abigail mean by the words, Then remember your handmaid? She meant, do not forget me. I will be in your mind when such a case is brought before you, and as you judge it, may you say, Let her who so acted on my behalf that I did not incur the guilt of blood of remembered for blessing. David replied, not because of you am I not guilty. The Holy One blessed be He, sent you to me, as is said, Blessed be the Lord, the God of Israel, who sent you this day to meet me (1 Samuel 25:32). Even so, you are worthy to be blessed, as is said Blessed be your discretion, and blessed be you (1 Samuel 25:33). David escaped from iniquity, but Nabal entered into it, for, as it is said, Nabal has said in his heart, There is no God (Tehillim / Psalms 53:2). And what was in his heart? Deceit, as is said Deceit is in the heart of them that devise evil (Mishley / Proverbs 12:20). Nabal, with evil in his heart, claimed not to know David, as is said, Who is David? And who is the son of Jesse? (1 Samuel 25:10). Nabal also claimed not to know the Holy One blessed be He, as is said, Nabal has said in his heart, there is no God. What can the words in his heart mean except evil thoughts? And the words immediately following, dealt corruptly (Tehillim / Psalms 53:2), what do they allude to? To the corruption of the generation of the flood, of whom it is written All flesh had corrupted their way (Bereshit / Genesis 6:12). Like them, this Nabal committed acts of unchastity. These are alluded to in dealt corruptly. Therefore, Abigail said to David, Let not my lord, I pray you, regard this base fellow (1 Samuel 25:25). Why did she call him base fellow? Because he committed acts of unchastity. As Scripture says, The sons of Eli were base men, they lay with the women that did service at the door of the Tent of Meeting (1 Samuel 2:12, 22). Another comment, What can dealt corruptly mean except that Nabal meditated idolatry in his heart? For here the verse says delt corruptly, and elsewhere Scripture says Lest you deal corruptly, and make you a graven image (Devarim / Deuteronomy 4:16). Hence, Nabal is called a base fellow, in the sense in which Scripture uses this phrase in Certain men, base fellows, are gone out, saying, Let us go and serve other gods (Devarim / Deuteronomy 13:14).

תן לי פת אחד, ואינו נזקק לו, והעני נופל עליו והורגו, אם הם באין אצלך לדין, מה אתה עושה, ואתה מפקפק בדבר, ואין אתה יכול להוציאו, והן אומרים לא עשה כן לנבל, שכן הוא אומר ולא תהיה זאת לך לפוקה (ש"א שמואל א' כה לא), אל תפקפק בפוך, ואל תאמר בשביל שאתה מלך אין אדם מוכיחני, הוכח אתה בלבבך, לא תהיה זאת לך לפוקה, מונחת לך אחת, דייך אחת. מהו וזכרת את אמתך (שם שם שמואל א' כ"ה). אמרה לו אל תשכחני, אהיה כנגד פניך כשיבא הדין לפניך וכשאתה דן אותי, הוי אומר זכורה אותה שעשתה לי שלא באתי בדמים, אמר לה אין זה ממך, הקב"ה שלחך אצלי, שנאמר ברוך ה' אלהי ישראל אשר שלחך (ש"א שמואל א' כה לב), אף את צריכה להתברך, שנאמר וברוך טעמך וברוכה את (שם שם שמואל א' כ"ה לג), דוד יצא מן העון ונבל נכנס, לכך נאמר אמר נבל בלבו אין אלהים, ומה בלבו מרמה, שנאמר מרמה בלב חורשי רע (משלי יב כ), כפר נבל בלבו בדוד, שנאמר מי דוד ומי בן ישי (ש"א שמואל א' כה י), ואף בהקב"ה כפר נבל, שנאמר אמר נבל בלבו אין אלהים, מהו בלבו, מחשבות רעות, מהו השחיתו, כהשחתת דור המבול, כתיב כי השחית כל בשר (בראשית ו יב), כך זה מגלה עריות, לכך נאמר השחיתו, וכן אמרה אביגיל לדוד, אל [איש] הבליעל הזה (ש"א שמואל א' כה כה), מהו בליעל, מגלה עריות, דכתיב ובני עלי בני בליעל [וגו'] את אשר ישכבון את הנשים הצובאות (שם שמואל ב יב וכב). דבר אחר מהו השחיתו, שהרהר עבודה זרה בלבו, כתיב הכא השחיתו, וכתיב התם פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל (דברים ד יו), לכך נקרא בליעל, דכתיב יצאו אנשים בני בליעל (דברים יג יד).

Midrash Rabbah 53, Part 2

2. Every one of them is as dross (Tehillim / Psalms 53:4). In the similarly worded Psalm, it is written, They are all gone aside (Tehillim / Psalms 14:3), that is, men who have gone aside from the road may yet return in repentance; in this Psalm, however, it is written that every one of them is as dross, that is, every one of them is debased. They are altogether become stinking (Tehillim / Psalms 53:4). They stink from without because they overflow with wickedness from within. Another comment on Every one of them is as dross, they are altogether neelahu. They are the men of Sodom who became so debased as to bring upon themselves their burning like braziers. The word neelahu is taken as stemming from the word ah as in the verse The brazier (ah) was burning before him (Jeremiah 36:22). There is none that does good, no, not one (Tehillim / Psalms 53:4); Abraham's name was not included among the men of Sodom; that Abraham's is the one the verse refers to is shown by the words Abraham was the one (Ezekiel 33:24). It was then Abraham said, I have not sat with men of falsehood, I hate the gathering of the evil doers, and will not sit with the wicked (Tehillim / Psalms 26:4-5). Thereupon, Abraham journeyed from thence (Bereshit / Genesis 20:1). These words are to be read in the light of what Scripture says elsewhere, And surely the mountain falling crumbles away, and the rock is removed out of his place (Job 14:18). The mountain falling crumbles away refers to Sodom and its sister cities; and the rock of whom it is said, look unto the rock whence you were hewn, Look unto Abraham your father (Isaiah 51:1-2). Thereupon, Abraham journeyed from thence (Bereshit / Genesis 20:1), for the Holy One blessed be He, said, Abraham, you have no business with the men of Sodom, of whom it is said, God looked forth from heaven upon the children of men, to see if there were any man of understanding, that did seek after God. Every one of them is unclean (Tehillim / Psalms 53:3). Another comment on neelahu. The word means that the men of Sodom became familiars in the secret mysteries of other gods. Thereupon, the Holy One blessed be He, said to the ministering angels, Go forth and see what the children of men are doing on earth, and ministering angels answered, There is none that does good. The workers of iniquity who knew not, they who eat up My people as they eat bread (Tehillim / Psalms 53:5), knew not that Israel is the Lord's hallowed portion, All that devour him will be held guilty (Jeremiah 2:3). The iniquitous say, Even when a good thing comes, the Holy One blessed be He, is not the one who called it forth. This is the meaning of the workers of iniquity, call not upon God (Tehillim / Psalms 53:5). There were they in great fear (Tehillim / Psalms 53:6). The righteous were in fear, for they saw Ahithophel in Gehenna, and they said, If God deals so much with such a righteous man, how much more strickly will he deal with us? When the Holy One blessed be He, gave Ahithophel his punishment, He let the righteous see his deeds and they were relived of fear. Hence, it is said, No fear was. And why not? Because God is with the righteous generation (Tehillim / Psalms 14:5). Another comment. The Holy One blessed be He, said, I declared that he children of Israel will pay

מדרש תהלים פרק נג סימן ב

ב (הכל) [כולן] סג. ולהלן כתיב הכל סר (תהלים יד ג), כל שהוא סר מן הדרך יכול לחזור בתשובה, אבל כאן (הכל) [כולן] סג הכל נעשו סיגים. יחדו נאלחו. נאלחים מבחון ומלאים רשע מבפנים. [דבר אחר (הכל) [כולן] סג יחדו נאלחו, אלו אנשי סדום שנעשו סיגים, ועשו עצמן אחות, כמה דאת אמר ואת האח לפניו מבושרת (ירמיה לו כב). אין עושה טוב אין גם אחד. אין שם אברהם נמנה עמהם, ואין אחד אלא אברהם, שנאמר אחד היה אברהם (יחזקאל לג כד), התחיל אברהם אומר לא ישבתי עם מתי שוא [וגו'] שנאתי קהל מרעים (תהלים כו ד ה), מיד ויסע משם אברהם (בראשית כ א), זהו שאמר הכתוב ואולם הר נופל יכול וצור יעתק ממקומו (איוב יד יח), הר נופל יכול, זה סדום וחברותיה, וצור יעתק ממקומו, זה אברהם, ואין צור אלא אברהם, שנאמר הביטו אל צור חצבתם [הביטו אל אברהם אביכם] (ישעיה נא א ב), מיד ויסע משם אברהם, אמר לו הקב"ה אברהם אין לך עסק עמהם, שנאמר אלהים משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלהים (הכל) [כלן] סג יחדו]. דבר אחר נאלחו. נעשו אחים לאלהים אחרים. אמר הקב"ה למלאכי השרת, צאו וראו מה בני האדם עושין בארץ, אמרו לו אין עושה טוב. אוכלי עמי אכלו לחם. קדש ישראל לה' (ירמיה ב ג), אמרו הרשעים אף הטובה שהיא באה אין הקב"ה קורא אותה, הוי (ה') [אלהים] לא קראו. שם פחדו פחד. הצדיקים פחדו שראו אחיתופל בגיהנם, ואמרו לאותו צדיק עשה כן, לנו על אחת כמה וכמה, והקב"ה דנו ומראה את הצדיקים והם שמחין, לכך נאמר לא היה פחד, ומה טעם, כי אלהים בדור צדיק. דבר אחר אמר הקב"ה (למלכיות) אני אמרתי שיהיו ישראל מעלים ארנונא [למלכיות] כשם שהגוים מעלים, אני אמרתי פחד שתתנו עליהם פחד מסיות, ולא שתתנו עליהם פחד של שמד, לא היה פחד, לפי שמסרו עצמם למיתה, והנשארים מהם ניצלו בזכות הרוגי שמד, שנאמר [כי] (ה') [אלהים] בדור צדיק, להלן כתיב עצת עני תבישו כי

taxes to the kingdoms, even as the gentiles pay them. By fear, I meant that you may impose the fear of excises upon them, but not that you may impose the fear of persecution upon them. Yet no fear was, for the children of Israel surrendered themselves to death, and those who remained were saved through the merit of those who were slain in the persecution, as is said God is with the righteous generation. In the similarly worded Psalm, in the verse You would put to shame the counsel of the afflicted, but the Lord is his refuge (Tehillim / Psalms 14:6), what is meant by the words of the counsel of the afflicted? Rabbi Judah said, They meant that the Holy One blessed be He said to the nations of the world, You built your houses of idolatry. But when I said to you, Let Jerusalem be guilt, you said Israel is to be afflicted, tossed with tempest, and not to be comforted (Isaiah 54:11). Hence, it is said, You would put to shame the counsel of the afflicted. And in this Psalm it is said Have you put them to shame because God has rejected them? (Tehillim / Psalms 53:6). That is, think you that the Lord has rejected them? But was it not said long ago I will not reject them (Vayikra / Leviticus 26:44). Ot that the salvation of Israel were come out of Zion. When God turns back the captivity of His people, then will Jacob rejoice and Israel will be glad (Tehillim / Psalms 53:7), but Esau and Ishmael will be vexed.

ה' מחסהו (תהלים יד ו), מהו עצת עני, אמר ר' יהודה אמר הקב"ה לאומות העולם בניתם בתי עבודה זרה שלכם, וכיון שאני - אומר לכם בנו את ירושלים, אתם אומרים עניה סוערה לא נוחמה (ישעיה נד יא), הוי עצת עני תבישו, וכאן הוא אומר הבישותה כי (ה') [אלהים] מאסם (תהלים נג ו), כסבורים אתם שה' מאסם, והלא כבר נאמר לא מאסתים (ויקרא כו מד), מי יתן מציון ישועות ישראל בשוב (ה') [אלהים] שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל, ועשו וישמעאל מתאנהים.